شینجیاڭ جاقسى جەر

ئۇرىمجىنىڭ تۇنگى ەكونومىكاسىنا نازار

□ انار بۇلت \ شینجیاڭ گازەتىنىڭ ئەتلىسى جىڭ جو

"ناەىز مايعا قۇرىلعان قۇيعان وكپە، موين بۇرا كەتىڭز، ورايدان قاپى قالماڭز"، "قۇيعان وكپەدەن ئىر كىسلىك اكەلىڭز، قىزىل بۇرىشتى كوبرەك قوسىڭز"، "قوجايىن! سىرادان تاعى ەكى ستاكان اكەلىڭز"... 7 ـ ايدىڭ 3 ـ كۇنى نەمرت ۋىرىلگەندە ئۇرىمجى قالاسى ئداۋىر الاڭىنداعى كەشكى بازار كۇندەگىدەي دۇمانعا بولەندى، جايماشىلاردىڭ ايعايلاعان ئۇنى مەن تاماقتانۇشىلاردىڭ كۇلكى ۇندەرى بىردە كوتەرىلىپ، بىردە باسەڭدەپ جاتتى. وسنداي سانسىز دۇماندى كورىنستەر ئار كۇنى وسى قالادا قايتالانىپ جاتادى.

تۇنگى شام جارىعى جانە ادامدار قالانىڭ ومىرشەڭدىك كۇشى مەن تارتىمدىلىعىنىڭ "بارومەترى". جازدىق ۋاقىتقا كىرگەن ۇرىمجىدەن قويۇ ترشىلىك تىنسى ەسىپ، كەشكى بازاردان كوشەلەرگە دەين، نەگىزگى تاقىرىپتىق كوشە اۇماقتارىنان كەشكى ساياحاتتى سەزىنۇگە دەين وسى قالانىڭ گۇلدەنىپ ـ كوركەيۇى مەن جاراسىمدىلىعىن ايگىلەپ تۇر.

ئتۇن اۇعانشا تارامايدى

"قۇرىلىسى كوركەم، كورىنىسى اسەم، كونسەرت وزىندىك ەرەكشەلىككە يە ەكەن، بۇل رەتكى ساپارىم شىنىمەن ماعىنالى بولدى". 7 ـ ايدىڭ 2 ـ كۇنى قۇربان ايت مەرەكەسى دەمالىسىنىڭ سوڭعى كۇنى ئۇرىمجى قالاسىنىڭ تۇرعىنى جاڭ شياۋپىڭ كەشكى قاۋىرت مەزگىلدەن ادەيى جالتارىپ، شۇيموگوۋ رايونىنداعى تيانشان مەڭيۇەچىڭعا ساياحاتتاي باردى، باقشادا ئتۇن ورتاسىنا دەين، ساياحاتشىلاردىڭ ايعاى ۇزىلمەيتى. كوپشىلىك تاڭ پاتشالعىنىڭ بايىرعى اۇەنىن نەگىزگى تاقىرىپ ەتكەن باقشا اۇماعىنداعى دىر ـ دۇماننان كەتكىسى كەلمەدى.

ئىس جۇزىندە، سول كۇنى تيانشان مەڭيۇەچىڭنىڭ ەڭ دۇماندى كەزى ەمەس ەدى، قۇربان ايت دەمالىسىنىڭ ئبىرىنشى كۇنى، وسى باقشا 54 مىڭ ادام ـ رەت ساياحاتشى قابىلداپ، باقشا اشىلعان العاشقى كۇننەن اسىپ ئتۇستى.

ئۇرىمجى قالاسى شۇيموگوۋ رايوندىق ساۋدا ستەرى مەكەمەسى ساۋدا ستەرى قىزمەت وتەۋ ورتالعىنىڭ مەڭگەرۇشىسى لي يۇن بىلاي دەپ تانىستىردى: تيانشان مەڭيۇەچىڭ شۇيموگوۋ رايوننىڭ دارەجەسىن جوعارىلاتىپ جاڭالاعان شت جاڭا تۇنگى ەكونومىكا مادەنيەت ـ ساياحات باقشا رايونى، سالىنىپ بولعاننان كەيىن سايكەستى قىزمەت وتەۋدى ۇزدىكسىز كەمەلدەندىرىپ، ئۇرىمجى قالاسىنىڭ تۇنگى ساياحات ەكونومىكاسىنىڭ جاڭا بەلگىسىنە اينالدىرۋعا قۇلشىنادى.

تۇنگى قىزىق ـ دۇمان وسى جەردە عانا ەمەس، تۇنگى شینجیاڭ حالقارالىق ۇلكەن بازارىندا دا ادامدارداڭ اعىنى كۇندىزگىدەن قالسپايدى. "ئار كۇنى كەشكى ساعات 11 مولشەرىندە ئبىرىنشى قاباتتا ورىن قالمايدى". وسى ارادا سىيردىڭ سىراعى، ىشەك ـ قارىنى، وكپە ـ باۋىرىنان جاسالعان تاعام ساتاتىن جايماشى ما گولىنىڭ ايتۇىنشا، كەش بولسەمەن ولاردا تىزە بۇگەر ۋاقىت بولمايدى ەكەن.

جياڭشىلىق ساياحاتشى گۇڭ ۋانجىن ۇلكەن بازاردىڭ كەشكى بازارىنداعى ئدامدى تاعامداردان ئدام تاتۇ ئۇشىن، ارنايى كۇن باتقاننان كەيىن كەلىپ، دوستارىمەن بىرگە 5 ادام ارالاي ئجۇرىپ، ئدام تاتتى، ئتۇن ورتاسى بولسا دا قۇمارى باسىلار ەمەس.

نانحۇ الاڭىنىڭ جانىنداعى ئدامدى تاعامدار كوشەسى كەشكى بازارى تۇرعىندار اۇماعىنىڭ ماڭىنا ورنالاسقان، قالا تۇرعىنداردىڭ "تۇنگى تۇرمىسىنداعى" نىسانالى جەردىڭ ئبىرى. كەشكى بازاردا شاعىن قۇرماش ساۋداسىمەن شۇعىلدانىتىن ساۋداگەر لي ۋي ـ ي بىلاي دەدى: تۇستەن كەيىنگى ساعات 7دەن باستاپ جايما اشۇدان ئتۇن ورتاسىنا دەين قاربالاس جۇمىس ىستەيمىن، "ىستەگىڭ كەلسە، تاڭعى ساعات 5كە دەين ىستەسەڭ دە بولادى".

نانحۇ وڭتۇستىك جولىنا كوپتەگەن ساندىقشا دۇكەندەر سالىنىپ، قۇرىلعان تاۇىق، ئسۇتتى شاي، ماروجنيدەن تارتىپ ەرەن بازاردىڭ ئتۇرلى بۇيىمدارعا دەين ئبارى تابىلادى. ۋاڭ بيڭۇن وسى جەردە كارتوپ قويىرتپاعىن كۇرىش كەسپەسىمەن ارالاستىرعان تاڭسۇق تاعامدار دۇكەننىن اشادى. ول بىلاي دەدى: كوشە ـ كوشەلەر قالا تۇرعىنداردىڭ كەشتە سەيىل ـ سەرۇەن قۇراتىن تاماشا جەرىنە اينالدى.

مۇزىكا ئۇنى شارىقتادى

6 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى ساعات نولدە شىحۇ سراسى مۇزىكا فەستيۋالىنىڭ كونسەرتى شىرقاۋ شەككە جەتتى. ئوزى ۇناتاتىن انسامبلدى كورگەندە، شاۇەشەكتەن ارنايى كەلگەن باي شياۋلي مەن دوستارى قاباعات قۇاندى. "ئبىز توقتاۋسىز بىلەپ، توقتاۋسىز ئان ايتتىق، تاماعىمىز قارلىعىپ قالدى".

بىيل ئۇرىمجىنىڭ تۇنگى اسپانىن مۇزىكا ئۇنى كەرنەدى دەسەك تە بولادى. جىل باسىنان باستاپ ئتۇرلى كونسەرت، مۇزىكا فەستيۋالى، ساحنالىق تەاتر قويىلىپ، بىرىنەن ـ ئبىرى قالسپادى.

5 ـ ايدىڭ سوڭىندا ەل شىنىدەگى نەپالى كۇشتى مۇزىكا فەستيۋالى ـــ بۇلدىرگەن مۇزىكا فەستيۋالى تۇڭعىش رەت ۇرىمجىدە قويىلىپ، كونسەرت تۇستەن كەيىننەن ئتۇن ورتاسىنا دەين جالعاستى. سانىاققا نەگىزدەلگەندە، مۇزىكا فەستيۋالىندا بەلەت ساتىپ العان ادام سانى 46 مىڭعا (رەت) جەتىپ، شینجیاڭنىڭ بەلەت كىرىسى رەكورددىن جاڭالاعان. بىلە ـ شالا شىحۇ سراسى مۇزىكا فەستيۋالى وتكىزىلدى، شینجیاڭنىڭ تۇڭعىش رەتكى جەرگىلىكتى مۇزىكا فەستيۋالى ـــ "جیاڭگو" مۇزىكا فەستيۋالى دا وتكىزىلۇ الدىندا تۇر.

مۇزىكا فەستيۋالىنا ئۇرىمجى قالاسىنىڭ تۇرعىنىدارى قاتىناستى، شینجیاڭنىڭ باسقا جەرلەرىنەن كەلگەن ئان اۇەسكەرلەرى دە، شینجیاڭعا ساياحاتتاي كەلگەن ساياحاتشىلار دا بار. "جیاڭگو" مۇزىكا فەستيۋالىن جۇرگىزۇشى جاق بەيجيڭ فانشي مۇزىكا مادەنيەتىن دامىتۇ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ باسقارۇشىسى جي لەي مىنالاردى ئبىلدىردى: مۇزىكا فەستيۋالى مۇزىكا سالتاناتى عانا ەمەس، ونان دا ماڭىزدىسى، مادەنيەت سالتاناتى. مۇزىكا فەستيۋالىنىڭ وتكىزىلۇى شینجیاڭنىڭ مۇزىكا كاسىپ سالاسىنا جاڭا وراي اكەلىپ، شینجیاڭ ئۇىرىنىڭ مۇزىكا مادەنيەتىنىڭ گۇلدەنىپ دامۇىن ىلگەرىلەتەدى.

باي تۇنگى مادەنى كوڭىل اشۇ "گەنى" بارلىق جەردەن كورىندى. بۇكىل مەملەكەتتە دابىرالى بولعان كايشين ماحۇا ۇيىرمەسى ۇرىمجىدە وين قويدى، شینجیاڭ تاقياق بازارى، قىزىل جۇلدىز تاقياق ۇيىمى قاتارلى ۇيىمدار ئۇرىمجى كەشىنىڭ "كۇلكى نەرۋتەرىن" جاندانىدىرىپ، شینجیاڭنىڭ ئتۇرلى جەرلىك توك ـ شوۋ كونسەرتى كەشكى بازارلاردى كۇلكىگە شومدىردى.

"ئبىر شاۋگىم شاي الىپ، ئبىر تاڭكە شەكىلدەۋىك اكەلىپ، دوستارىمەن، وتباسىمداعىلارمەن بىرگە تاقياق ەستىپ، ئماز ـ مايرام بولىپ، شارشاعانىم باسىلدى"، ـ دەدى ئۇرىمجى قالاسىنىڭ تۇرعىنى لي مەي تىلشىگە، كەشكى ساعات 11دەن اسا تاقياقتى تىڭداپ بولعاننان كەيىن، جاقىن ماڭداعى كەشكى بازارعا بارىپ تۇنگى اس ىشتىك، باقىتتى تۇرمىس وسنداي بولار.

"شینجیاڭدا ويىن قويعانىما ون نەشە جىل بولدى، قازىر سەنىمىم ەڭ كۇشتى كەز"، ـ دەدى "91 بەلەت ىستەرىنىڭ" باس دىرەكتورى با فاڭيۇڭ اسەرلەنە ئارى ۋيشين دوستار شەڭبەرىندە: "كوكتەمدە سەرۇەندەگەن سايىن قۇانىشقا بولەنەسىز، كوكتەمدى قاپى جىبەرمەي، قويىلىم تاماشالاڭىز"، ـ دەگەن لەبىز جازدى.

شار تاراپتان كەلگەن قوناقتاردى شىن نەپلاسپەن قارسى الدى

7 ـ ايدىڭ 3 ـ كۇنى ساعات 23تە شینجیاڭ حالقارالىق ۇلكەن بازارىنا كىرەر اۇىزدا قاتارعا تۇرىپ كەزەكپەن كىرگەن ساياحاتشىلاردىڭ ايعاى ۇزىلمەدى، اس ـ سۇ جايمالارى مەن دۇكەندەردەگى شامدارى جارقىراپ تۇر.

ئتىلشى ئۇرىمجىنىڭ ىرداۋچياۋ كوشەسىندە گۇڭدۇڭدىق ساياحاتشى فان جىشياڭ وتباسىنا جولىققاندا تاڭ سارىعا تايان قالعان ەدى. ونىڭ وتباسىنداعىلارى 7 ـ ايدىڭ 2 ـ كۇنى ۇرىمجىگە كەلىپتى، "بۇل جەردىڭ كورىنىسى كوركەم، ادامدارى جايدارى ەكەن، ەرەكشە كوڭىلدى سەرۇەندەدىك"، 2 كۇندىك ساياحاتتان سەزىنگەننىن وسىلاي جەتكىزدى، ولار ەندى قاشقارعا بارماقشى ەكەن. "قاشقاردىڭ دا تۇنەمەن دۇماندى بولىپ جاتاتىنىن ەستىپ، ەرەكشە اڭسارىم اۇدى"، ـ دەدى فان جىشياڭ ۇيقىتاپ قالعان قىزىن قۇشاقتاپ، تەبىرەنە.

قاتىستى ساندى مالىمەتتەردە كورسەتىلۇىنشە، 6 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇننەن 7 ـ ايدىڭ 2 ـ كۇننە دەين ئۇرىمجى قالاسى ەل ىشىنەن جالپى 3 ميللىون 685 مىڭ 400 ساياحاتشى ـ رەت قابىلداپ، ساياحات كىرىسى 3 ميلليارد 536 ميللىون يۇانعا جەتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 52.% 62 ارتقان؛ بۇكىل شینجیاڭ بويىنشا جالپى قابىلداعان ساياحاتشى 9 ميللىون 477 مىڭ 200گە (رەت) جەتىپ، ساياحات كىرىسى 9 ميلليارد 193 ميللىون يۇانعا جەتكەن. مۇنىڭ ىشىندە تۇنگى ساياحات تۇتىنۇىنىڭ ۇلەسى ايتارلىقتاي ەكەن.

وزگەشە كوركەم كورىنىس توڭىرەكتىڭ ئتورت بۇرىشىنان كەلگەن قوناقتاردى باۋرادى. ينتەرنەتتە تانىمال جاڭ جيانچاۋ دوۋيىندانداى "قىزعىلتقى جاڭنىڭ سەرۇەن ەستەلگىنە" شینجیاڭ ساياحاتىنىڭ بولماشى ىستەرىنە دەين ەستەلىككە الدى. ونىڭ نازارىندا شینجیاڭ ۇزدىكسىز جاقسارىپ كەلەدى. ول بىلاي دەدى: 2020 ـ جىلى شینجیاڭعا تۇڭعىش رەت كەلگەننەن قازىرگە دەين جەر ـ جەردىڭ تۇنگى ەكونومىكاسىنىڭ ومىرشەڭدىك كۇشىنىڭ جەتەرلىك قاۋلاعانىن، ئارقايسى ۇلكەن كوردىنىس وڭىرلەرىنىڭ قىزمەت وتەۋ دەڭگەيىنىڭ بىرتىندەپ جوعارىلاعانىن، ونان دا ماڭىزدىسى، شینجیاڭداعى ئار ۇلت حالقىنىڭ باقىتتى تۇرمىس جاعدايىن كوردىك. "ساپار بارىسىندا كورگەن باقىتتى جۇزدەر شینجیاڭعا ونان ارى باۋرايدى". جاڭ جيانچاۋ بىلاي دەدى: شینجیاڭدى بار كۇشىممەن تانىستىرىپ، ئتىپتى دە كوپ ادامعا وسى ارانىڭ كوركەمدىگىن سەزىندىرەمىن.

ينتەرنەتتە تانىمال ليۋ ليڭيان مەيلى تابيعات كورىنىسى بولسىن، الدە كەشكى بازاردىڭ تىرشىلىك تىنىسى بولسىن، شینجیاڭ ئۇزىن ەرەكشە باۋراعانىن ايتىپ: "مەن قالامىم ارقىلى كورىكتى شینجیاڭدى بۇكىل ەلدەگى ينتەرنەت قولدانۇشىلارعا ايگىلەيمىن"، ـ دەدى.

مەرەيگە تولى جاراسىمدىلىق الدەقاشان ئۇرىمجىنىڭ نەگىزگى تۇسىنە ايىنالدى، كەش قۇشاعىندا شینجیاڭعا ئتان گۇلدەنىپ ـ كوركەيۇدىڭ شىمىلدىعى ەندى عانا اشىلدى.

كوڭىلدى جاز كەشى

7 ـ ايدىڭ 3 ـ كۇنى كەشتە قالا تۇرعىنىدارى ئۇرىمجى جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپ سالاسىن اشۇ رايونى (جاڭا قالا رايونى) ۋانكى 3088 ـ كوشە اۇماعىندا ئدامدى تاعامداردان تاتۇدا. جاز كەشىندە بۇل كوشە اۇماعىندا ينە شانشار جەر قالمايدى، ادامدار ئدامدى تاعامداردان تاتىپ، كەشكى كورىنىستەردى تاماشالاپ، جايلى دا كوڭىلدى شاقتاردان ئلاززاتتانادى.

□ انار بۇلت \ شینجیاڭ گازەتىنىڭ ئتلىسى زوۋ ي تۇسىرگەن

(باسى 1 ـ بەتتە)

جاڭ چۇنلين بىلاي دەپ باسا داڭرىپتەدى: باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ وقۇ ـ اعارتۇ جونىندەگى ماڭىزدى بايمداۋلارى مەن ماڭىزدى نۇسقاۋىنىڭ، بەكتۇىنىڭ رۇحىن دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، شي جينپيڭ جاڭا ئداۋىر جۇڭگوشا سوتسيالىزم يدەياسىن ۇيرەنۇ، دايەكتىلەندىرۇ نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەسىن ورىستەتۇمەن ۇشتاسىتىرىپ، اۇتونومىيالى رايوندىق پارتكومىنىڭ ورنالاستىرۇى، تالابى بويىنشا، يدەيانى ازات ەتىپ، رەفورمادا جاڭالىق اشىپ، كاسىپتىك وقۇ ـ اعارتۇدىڭ ورنالاسۇ قۇرىلىمىن اناعۇرلىم ساپالىلاندىرىپ، كاسىپتىك مەكتەپتەردىڭ وقىتۇ شارت ـ جاعدايىن جاقسارتىپ، كاسىپتىك مەكتەپتەردىڭ وقىتۇ شارت ـ جاعدايىن ولشەمگە جەتكىزۇ قىزمەتىن شىن مانىندە ويداعىداي ىستەپ، كاسىپتىك وقۇ ـ اعارتۇدىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتۇ كەرەك. ئمورال ارقىلى ادام تاربيەلەۋ ئتۇبىرلى مىندەتىن تياناقتاندىرىپ، شي جينپيڭ جاڭا ئداۋىر جۇڭگوشا سوتسيالىزم يدەياسىمەن قاجماي ـ تالماي زەين ـ زەردەنى ۇيىستىرىپ، رۇحتى سومداپ، يدەيالىق ـ ساياسي تاربيەنى دارىندىلاردى باۋلۇدىڭ تۇتاس باردىمەن ساباقتاستىرىپ، سوتسياليستىك وزەكتى قۇن كوزقاراسى تاربيەسىن كۇشەيتىپ، شینجیاڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۇدى ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتىپ، مەملەكەتتە ئبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ئتىل ـ جازۇ تاربيەسى وقىتۇىن ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، جۇڭحۇانىڭ تاڭداۋلى ئداستۇرلى مادەنيەتىنىڭ مەكتەپتەرگە كىرۇىن ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتىپ، ئار ۇلت وقىتۇشى ـ وقۇشىلارىن جۇڭحۇا ۇلتى ورتاق تۇلعا تانىمىن بەرىك ورناتىپ، "بەستى شنايى مويىنداۋدى" كۇشەيتىپ، پارتيانىڭ سوزىنە قۇلاق اسۇعا، پارتياعا العىس ايتۇعا، پارتياعا ىلەسۇگە تاربيەلەۋ، باستاۋ كەرەك. اۇتونومىيالى رايوننىڭ "8 ئرى كاسىپ سالاسى شوعىرىن" جانە وڭىرلىك ەرەكشە كاسىپ سالاسىن ورنالاستىرۇدى مىقتاپ ارقاۋ ەتىپ، ماماندىقتار ورنالاسىمىن كەمەلدەندىرىپ، كاسىپ سالاسى مەن وقۇ ـ اعارتۇدىڭ توعىسۇىن، مەكتەپ پەن كاسىپورىننىڭ سەلبەستىگىن تەرەڭدەتىپ، ناقتى جاتتىعۇ بازاسى قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، وقىتۇدىڭ ساپاسى مەن دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، جوعارى دەڭگەيدەگى كاسىپتىك وقۇ ـ اعارتۇ ارقىلى بۇكىل رايوننىڭ جوعارى ساپالى دامۇىنا قۇات ۇستەۋ كەرەك.

مەكەن ـ جايىمىز: ئۇرىمجى قالاسى حۇڭيۇان سولتۇستىك جولى 500 ـ ئنومىر، تاراتۇ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 8830000 پوچتا ئنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۇان، جىلدىق باعاسى 228 يۇان